

Introducere

Cum să te transformi în oglindă

În primii zece ani în care am studiat Tarotul, căutând semnificațiile simbolurilor lui, l-am considerat ca o unealtă de cunoaștere de sine. Influențat de lecturile cărților despre alchimie, Cabbala și alte inițieri, m-am gândit că aspirantul la înțelepciune trebuia să muncească în singurătate. Sămânța, pentru a germina, are nevoie de întunericul profunzimilor terestre tot așa cum fetusul are nevoie de întunericul pântecului matern. Sau, dacă ar fi să credem în cuvintele Sfântului Ioan al Crucii din „Urcarea Muntelui Carmel“, pentru a ajunge la contopirea cu Dumnezeu trebuie să trecem prin noaptea întunecată a credinței, prin goliciune și purgatoriu:

*„În noaptea fericită,
în taină, să nu cumva să fiu văzut,
nici eu nemaivăzând,
fără-altă călăuză
decât lumina care-n inimă-mi ardea.“*

Orientându-mă către latura comercială a Tarotului pe care insistau clarvăzătorii la modă, am început să desconsider importanța lecturii. Din punct de vedere inițiativ și, de asemenea, științific, mi s-a părut rușinos să utilizez cărțile pentru a prezice viitorul. Îmi sprijin și consolidez aceste sentimente cu un pasaj din Biblie: „Să nu fie la tine nimeni care (...) să aibă meșteșugul de ghicitor, de cititor în stele, de vestitor al viitorului, de vrăjitor, de descântător (...) Căci oricine face aceste lucruri este o urâciune înaintea Domnului...“ (Deuteronomul 18:10-12)

Totuși, deoarece am decis să acord arcanelor calitatea de Maestru unic și promițându-mi să le ascult în tot, așa cum am acceptat indicația Arcanei XVI, Turnul, de a-mi clarifica conceptul despre Dumnezeu, a trebuit să iau în calcul un mesaj clar de la Papesă... Fiecare dintre arcanele majore ne arată cu multă claritate o acțiune care se poate rezuma într-un cuvânt. În Nebunul, poate fi *a călători*; în Magicianul, *a arăta*; în Împărăteasă, *a seduce*; în Împăratul, *a porunci*; în Papa, *a învăța*; în Îndrăgostitul, *a schimba*; în Căruța, *a cuceri*; în Dreptatea, *a echilibra*; în Eremitul, *a ilumina*; în Roata Norocului, *a înțelege*; în Forța, *a domina*; în Spânzuratul, *a reține/opri*; în Arcana XIII, *a elimina*; în Temperanță, *a calma*; în Diavolul, *a ispiti*; în Turnul, *a sărbători*; în Steaua, *a da*; în Luna, *a imagina*; în Soarele, *a crea*; în Judecata, *a retrăi*; în Lumea, *a triumfa* și în Papesă, *a citi*.

Cartea pe care evlavioasa o ține între mâini, de culoarea pielii, nu arată litere, ci 17 rânduri ondulate, ceea ce ne sugerează, pe de o parte, că nu este un mesaj intelectual, ci emoțional și, pe de altă parte, trimite cu gândul la Arcana XVII (Steaua), unde o femeie goală, de aceeași culoare ca a cărții, lipsită de obiceiuri preoțești, dă lumii ce primește de la Conștiința sa cosmică. Acest lucru este confirmat de faptul că Papesa nu își privește cartea, ci pare că o oferă. Policele mâinii sale drepte susține un rând, pe când cel al mâinii stângi susține două, unindu-le. În punctul cel mai apropiat de corpul său este o cruce peste care se suprapun alte două cruci, ceea ce poate arăta că acest personaj trece de la studiul solitar la harul celui alt.

M-am convins astfel că scopul Tarotului se îndeplinește atunci când este utilizat pentru a-i ajuta pe ceilalți, cu ajutorul unei lecturi care constă în a prezenta consultantului arcanele convertite în oglindă a sufletului său.

Nu eram dispus sub nicio formă să citesc un viitor ipotetic. Îmi repugna ideea destinului popularizat de teatrul grecesc vechi, acea superstiție că „totul este scris“ și nimeni nu poate scăpa de soarta sa. Dacă, din momentul în care ne naștem, vreun zeu ne conduce pașii, de ce am mai depune chiar și cel mai mic efort să realizăm ceva? Putem considera că avem o viață stabilită dinainte, inevitabilă și că nu dispunem de altă alternativă decât să ne supunem? Pentru a mă apuca de lectura cărților, trebuia neapărat să definesc conceptul de viitor... Consultantul are sau nu un scop în viață, acționează conform proiectelor personale, face planuri. Când se străduiește să își cunoască viitorul, înseamnă că nu pune preț pe acțiunile prezente, că șovăie. Mai mult, prezentul este o clipă fugară: ceea ce atârână

În dezvoltarea consultantului este trecutul, care poate acționa ca un balast ce tinde să repete în viitor experiențele traumatiche ale copilăriei (îmi fac sau nu îmi fac ceea ce alții mi-au făcut sau nu mi-au făcut, le fac sau nu le fac celorlalți ceea ce alții mi-au făcut sau nu mi-au făcut) sau ca o fântână de energie care ne îndeamnă să progresăm, să schimbăm și, în varianta ideală, să ne transformăm. Dacă voi fi obligat să accept existența unui viitor stabilit dinainte, voi vizualiza prezentul ca un punct din care pornește un evantai de drumuri infinite. Un act voluntar, un accident, ceva ce se petrece întâmplător ne proiectează spre înainte, obligându-ne să trăim unul dintre nenumăratele destine posibile, ceea ce permite să afirmăm că, și atunci când „totul este scris“, în meniul divin nu se află numai un fel principal, ci o mulțime de variante pentru care am putea opta. Liberul arbitru constă în a alege una dintre infinitele „osândiri“.

Eliminând înșelăciunea asociată „citirii viitorului“, Tarotul a devenit pentru mine o unealtă psihologică, un instrument pentru cunoașterea sinei. Punând față în față, cu sinceritate, trăsăturile personalității noastre deviate – identificări, obiceiuri, manii, vicii, tulburări narcisiste, antisociale, paranoide, schizoide, deziluzii, idei nebune, sentimente depresive, imaturitate afectivă, dorințe deviate, necesități impuse de familie, societate sau cultură – putem ajunge la cunoașterea esenței noastre reale, a ceea ce este înăscut în noi și nu dobândit. Ideea este să îl ghidăm pe consultant să nu mai fie ceea ce alții vor să fie, pentru a fi ceea ce este el cu adevărat.

Am început, cu multe precauții, să citesc Tarotul pacienților pe care doctorul Jean-Claude Lapraz mi-i trimitea pentru a ști dacă bolile erau consecința problemelor psihologice. Ca tarolog, mi-am propus să mă conformez unor formule, patru la număr: „Bazându-mă pe ceea ce știu“ (pentru că realitatea este infinită, nimeni nu poate cunoaște totul); „Până la un anumit punct“ (nimic nu este definitiv și nici absolut general, întotdeauna există posibilitatea unei excepții); „Cu riscul de a mă înșela“ (nimic din ceea ce spune un om nu poate fi infailibil); „Dacă credeți“ (lucrurile sunt așa cum sunt pentru că înainte ne-am adaptat limbajele unii cu ceilalți; orice concept este rezultatul unui acord colectiv).

La început, citeam cărțile ca și cum ar fi fost un test psihologic. Înainte să analizez desenele și relațiile lor, interpretam felul în care pacientul plasa cărțile, împreună sau separate, mai aproape sau mai departe; supra-puse, orizontale sau înclinate etc. Pe măsură ce am dobândit experiență,

am renunțat la acest aspect și m-am rezumat doar la a interpreta desenele. Totuși, pentru o eficiență mai mare, am început să observ consultantul, felul în care își folosea vocea, dinamica gesturilor sale, atitudinea corporală, calitatea pielii, mirosul respirației lui, vârsta, profesia, caracteristicile sexuale, starea emoțională și, nu în ultimul rând, arborele său genealogic, pe cât posibil până la străbunici. Cu trecerea anilor, cuprinzând dintr-o lovitură toate aceste aspecte, m-am concentrat exclusiv pe citirea cărților, prevenind întotdeauna consultantul că nu se află în fața unui magician, ci în fața unui tarolog. Că arcanele, la bază, erau niște cartoane imprimate și că puteau transmite foarte bine un mesaj absurd. Lectura consta în întâlnirea a trei hazarduri, cel care l-a adus pe consultant în fața mea, cel care m-a adus pe mine în fața consultantului și momentul în care se alegeau cărțile. Consultantul avea drept deplin să accepte, să discute sau să clarifice lectura.

Pornind de la ideea de bază că, la început, Tarotul era considerat un joc, mi-am dat seama că lectura trebuia să fie structurată la rândul ei ca un joc. Pe lângă jucători și regulile care îl conduc, este important și locul în care se efectuează. Pe un teren de fotbal nu se poate juca Monopoly. Am înțeles că interpretarea cărților depindea de sensul care li se dădea înainte de lectură. În funcție de „teren“, strategia se făcea diferit, interpretarea cărților se schimba, putând fi, de exemplu, pozitivă sau negativă. Mi-a fost foarte clar că, pentru a obține o lectură corectă, trebuia să stabilesc forma și regulile jocului, să definesc în prealabil rolul pe care îl jucau arcanele, utilizând strategii adaptate întrebărilor și nivelului de conștiință al consultantului. Pe de altă parte, jocul fiind mai tot timpul o luptă care desemnează un câștigător, era la fel de important să definesc jucătorii, mai exact consultantul și lectorul. În jocurile competitive, scopul este eliminarea adversarului, ceea ce, în sens metaforic, înseamnă să îl omori. În jocul tarologic, obiectivul este vindecarea adversarului.

Și este o muncă foarte grea: ființa umană actuală poate fi comparată cu un minunat conținut închis pe un continent bolnav. Are limite pe care le apară cu tenacitate pentru că, deși dureroase, se identifică cu ele. Încă din copilărie, mintea sa a fost populată de idei bune. Un bolnav care refuză să accepte că gândirea sa are capacitatea de a-l vindeca se transformă într-un adversar coleric în fața tarologului. Pretinde că are inima pustie ca să îi ascundă că este plină de ranchiună. Trăiește separat de ceilalți, respinge sentimentele sublimе, își devalorizează capacitatea de a iubi și de a fi iubit,

Își inhibă sau exacerbează capacitatea sexuală sau o desconsideră. Și-a pierdut credința în creativitatea sa, se rușinează de propriile dorințe. Își reduce infinita capacitate de mișcări corporale la un număr mic de gesturi cotidiene. Rigiditatea sa este rezultatul daunelor implantate de o morală care, altădată, a fost religioasă.

Consultantul se simte vinovat de acțiunile, dorințele, sentimentele și gândurile sale. Această culpabilitate îi permite să afirme că ceea ce i se întâmplă este o pedeapsă corectă și obligatorie. Sau, de asemenea, se denigrează neîncetat, crezând, din lipsă de valori, că nu merită să iasă din suferință. Sau își justifică greșelile dând explicații excesive și uneori, ingenioase, fără ca vreodată să facă eforturi să se schimbe. Sau vrea să iubească, să creeze, își dorește să îndrăznească, să își imagineze, își dorește lucruri interminabile, supus inactivității care însoțește ideea de a-și dori să dorească. Sau, cu neputință, pofteste cu înfocare să distrugă ceea ce îl deranjează, să îi elimine pe cei care l-au rănit, să se răzbune, pentru a încheia distrugându-se pe el însuși. Sau, la fel de bine, devine dependent de sex, fără ca vreun partener să reușească să îl satisfacă complet. Sau necesită, ca un drog, notorietatea și suferă că nu o are – sau o suportă, ceea ce îl transformă într-un surdomut pe plan emoțional, care se învârte, dureros, de jur împrejurul lui însuși. Sau se comportă ca un critic nemilos, un judecător permanent, incapabil să recunoască o valoare străină, ceea ce îl obligă să se compare obsesiv cu alții, umilindu-i pentru putere sau ca să se asigure de propria valoare. Sau, de teama transformării, refuză să accepte noi cunoștințe, își adulează propria ignoranță și refuză totul de la bun început: este persoana lui „nu“ și a lui „dar“.

Pe de altă parte, consultantul concepe un spațiu locuibil bazat pe ideea proprietății private. A fost învățat să trăiască în câțiva metri pătrați, cu pereți drepecți, în interiorul unor cuburi, ceea ce îi creează o rezistență față de infinit. Nu poate accepta că trăiește în cosmos. Confundă un cămin cu o închisoare... Fixat pe interesele politico-economice ale vremii, este învățat că viața este scurtă. În Evul Mediu era considerat normal să mori la 30 de ani, în perioada Renașterii, la 40, în secolul al XIX-lea, la 60 și în prezent, la 80. Unii cercetători ne garantează 120 de ani pentru secolul XXII, dar în realitate nimeni nu știe durata vieții unui om. Dacă cineva spune că este ca cea a unor copaci, adică de mai bine de milioane de ani, este considerat nebun. Societatea funcționează alungând, izolând ideea de eternitate, pentru

a asocia timpul cu banii. Cetățeanul este un consumator care trebuie să aibă o viață scurtă, astfel încât economia să funcționeze. Dar, în realitate, suntem chiar atât de efemeri? De ce nu am avea dreptul să trăim tot atât cât trăiește universul? Ființei umane i s-a spus „Ești doar o parte“, așa că îi e greu să accepte că este totul. A învățat să lupte pentru a-și apăra „individualitatea“, căutând să dobândească o putere egoistă. Fiindcă trăiește pe o insulă psihologică, nu își dă seama că există o singură atmosferă, că poluarea în Mexic, Bombay sau Paris otrăvește aerul de pe întreaga planetă; că războaiele îndepărtate, mizeria și incultura străine îi atacă fericirea. Ceea ce se întâmplă în lume, i se întâmplă și lui. O criză economică acolo ricoșează în buzunarele sale aici. O mai mare separare de ceilalți înseamnă o conștiință mai mică. Victimă a ideilor abuzive, consultantul își refuză capacitatea de a realiza minuni (prin „a realiza“ înțelegându-se ideea de a avea conștiința faptului că realitatea nu se comportă potrivit unui model prestabilit, ci într-o formă neînțeleasă pentru o minte prizonieră a unui sistem logic). Neajutorat, se gândește să trăiască singur, fără să presimtă că universul – „inconștientul“ – este aliatul său. Acceptând ideea că nu valorează nimic, desconsideră meditația sau reflecția pentru a-și găsi Dumnezeu interior.

Consultantul confundă Conștiința (Sinele esențial) cu ideea de conștientizare. Finalitatea Conștiinței este să ajungă să fie ea însăși, pentru ca apoi să se ofere divinității. Nu o deține complet: este o sămânță care se dezvoltă prin schimbări succesive. Primul său nivel este cel animalic. Individul trăiește doar pentru a-și satisface nevoile materiale și sexuale. Nu își domină instinctele, nu cunoaște respectul față de ceilalți. Este agresiv, de teamă să nu piardă. Persoana merge mai departe în nivelul infantil, fără să accepte bătrânețea sau moartea, trăiește superficial, refuzând să mediteze pentru a se cunoaște, colecționând obiecte inutile și distracții, fără simțul responsabilității. Mai târziu, se trezește nivelul romantic. Individul nu își controlează sentimentele și acestea îl invadează. Rămâne un adolescent și crede că a întâlni un bărbat sau o femeie pentru a forma o relație este soluția pentru a avea o viață fericită. Influențat de cinema, televiziune sau revistele de modă, își formează un ideal de iubire asemănător unei povești cu zâne. Din această cauză, înlocuiește „a fi“ cu „a semăna“. Este posibil ca, după eșecuri dureroase, să dezvolte o conștiință adultă. La acest nivel, pentru prima dată, celălalt există. Persoana înțelege că eul său nu este individual, ci colectiv, dar poate cădea în greșeala egoistă a setei de putere. Ceea ce dă naștere la

exploatatori, tirani, falși guru, capitaliști fără scrupule, escroci de toate feburile. Un egoism care are antiteza sa: persoane care, pentru a se simți nobile, se ocupă cu ajutorarea celorlalți, din lene de a se ajuta pe ele însele. Dacă toate acestea se transformă într-un adevărat ajutor pentru sine, se deschide nivelul conștiinței sociale. Atunci, individul luptă pentru fericirea tuturor oamenilor, dar și pentru sănătatea plantelor, a animalelor, a planetei. Mai târziu, se deschide Conștiința cosmică. În univers, nu se întâmplă nimic fără să existe mișcare și transformare. Lăsând deoparte orice fel de obiceiuri și sisteme îndărătnice care devalorizează viața, persoana responsabilă, exact ca și cosmosul, se încredințează unei schimbări constante, știind că aparține unei lumi infinite și eterne. Iese din limitele generaționale și pregătește terenul pentru venirea, apariția noii ființe, aceea care, în viitor, va fi capabilă să leviteze. În cele din urmă, nivelul pe care foarte puțini reușesc să îl atingă este cel al Conștiinței divine. În centrul întunecat al inconștientului, există un punct strălucitor de luciditate totală, un aliat puternic, care, dacă este bine folosit, se manifestă ca Dumnezeu interior și dacă este folosit rău, ca Demon interior. Acest nivel îl cunosc geniile, profeții și magicienii.

Dacă tarologul, fără să îl pregătească în prealabil, încearcă să îl conducă pe consultant spre o schimbare care să îi ridice nivelul de Conștiință, acesta se va simți ca și cum i s-ar smulge dinții. Pentru a te schimba, trebuie să îți dorești să te schimbi, să știi că te poți schimba și, nu în ultimul rând, să accepți consecințele acestei schimbări.

În momentul în care citește cărțile, tarologul trebuie să își observe consultantul așa cum ar face-o un doctor al corpului și al sufletului. Să ia în calcul postura corporală, tensiunea musculară, statura, greutatea, calitatea și culoarea pielii, felul în care respiră. Apoi, să îi simtă preferințele sexuale. Să se întrebe dacă persoana iubește sau este iubită și, de asemenea, ce fel de idei îi trec prin cap în mod regulat. Toate acestea vor contura un portret revelator al nivelului de Conștiință al consultantului. Portret care trebuie să fie obținut cu precauții majore: poate exista cazul în care consultația să se facă dintr-o curiozitate superficială sau dintr-o căutare nu a unei revelații, ci a unui calmant care să permită suportarea, fără durere, a ceea ce se întâmplă. Există o diferență între a da și a obliga să fie primit. O lectură ușoară poate să devină toxică. Este foarte tentant pentru un cititor „clarvăzător“ să își tragă concluziile subiective din adevăruri absolute și să facă predicții catastrofale care, deși motivate de dorința sinceră de a ajuta, pot

otrăvi sufletul consultantului. Iată, ca exemplu, o știre apărută în ziarele de luni, 20 ianuarie 2003: „Mircea Teodorașcu, un român de 51 de ani, un locuitor din Bacău, a crezut că propria sinucidere este soluția cea mai bună. Cu câteva zile înainte, o ghicitoare îi prezisese o moarte în următoarele zile: a sa sau a fiului său de douăzeci și trei de ani. Întors acasă, Mircea Teodorașcu, pentru a-și «salva» fiul, s-a înjunghiat cu un cuțit mare de bucătărie. Transportat de urgență la spital, a murit la scurt timp.“

Lăsând deoparte pretenția de a ghici viitorul, tarologul trebuie să fie capabil să realizeze ce motive îl îndeamnă să citească. Pentru a căpăta putere asupra vieții altuia? Pentru a câștiga bani fabricându-și „clienți“? Pentru a fi admirat? Pentru a-și împărtăși neliniștile? Pentru a seduce sexual?

Dacă poziția noastră de cititor sau lector nu este clară, și lectura va fi tot așa. Fiind un set de simboluri, Tarotul se transformă într-un limbaj esențial subiectiv pentru inițiați întunecați. Tarologul trebuie să știe ce fel de conținuturi psihologice proiectează inconștientul său asupra cititorului. Nimeni nu poate aprecia că se cunoaște în întregime. Cunoaștem doar ceea ce suntem în momentul în care ne observăm, dar spiritul, precum universul, este întotdeauna în expansiune. O atenție constantă, o gravă stare de alertă, o acceptare sinceră a impulsurilor care ne solicită pentru a le domina și a le conduce spre interpretări obiective... toate acestea trebuie să ne ghideze lectura. Este posibil ca un consultant să se asemene cu mama noastră, cu altă rudă sau cu cineva care, în copilărie, ne-a forțat, în orice fel. Dacă nu suntem conștienți, îl vom trata pe consultant cu aceeași ranchiună cu care l-am trata pe cel care ne-a făcut rău. Este imposibil să îți spui „Nu voi face proiecții“. Dar îți poți spune „Voi fi conștient de proiecțiile mele“. Este motivul pentru care, când citim Tarotul, trebuie să știm cum ne simțim. Să vedem dacă persoana din fața noastră ne este simpatică sau antipatică, dacă ne atrage din punct de vedere sexual, dacă o admirăm sau dacă o judecăm fără milă. Unul din cele mai mari pericole ale lecturii este ca lectorul să își judece moral consultantul. Judecata („Le Jugement“) poate fi transpusă și astfel: „Le juge ment“ – „Judecătorul minte“.

Așadar, cum se citește Tarotul fără a manipula, fără a duce demersul într-o anumită direcție, fără să te erijezi în Maestru?

Pentru a nu cădea în capcana acestor greșeli, mi-am propus ca niciodată să nu dau sfaturi, ci să structurez lectura în așa fel încât soluția să vină, să ajungă la consultant. Pentru a ajunge la un asemenea nivel, m-am bazat

pe studiile mele de analiză a viselor: psihanalistul nu trebuie să îi explice pacientului său secretul simbolurilor onirice. Asta înseamnă să joace rolul mamă-tată și să își afunde clientul într-o permanentă copilărie. Pacientul trebuie să dezlege el însuși mesajele pe care i le trimite inconștientul. Analistul îi poate prezenta diverse soluții. Consultantului îi revine dreptul de a alege calea care i se potrivește.

Este și motivul pentru care lectorul trebuie să atingă o neutralitate perfectă, uitând, cu o puternică grație față de sine însuși, de dorințele, sentimentele și opiniile sale. Dacă îndeplinește acest deziderat, transformat în „om invizibil“, cine citește Tarotul? Utilizând o metaforă, aș spune că o oglindă. În curățenia spiritului nostru se reflectă nivelul de conștiință al consultantului. În limbajul corespunzător (de exemplu, dacă este copil, se folosește un limbaj infantil), adaptați la celălalt, reușim ca, prin intermediul vacuității gesturilor și cuvintelor noastre, consultantul să își citească singur Tarotul. Lectura va da o soluție corespunzătoare lumii celuiilalt, nu lumii noastre. Soluțiile noastre nu sunt soluțiile lui. Dacă persoana nu este de acord cu lectura pe care o propunem, nu încercăm să o convingem: trebuie să îi dăm întotdeauna dreptate, fiindcă este vorba despre propria ei existență. În realitate, inconștientul este aliatul nostru. Dacă refuză să ne dezvăluie un secret, înseamnă că încă nu suntem pregătiți. Niciodată nu trebuie să îi forțăm dezvăluirea. Trebuie să o obținem cu prudență maximă.

N-am vorbit numai despre cuvintele tarologului, ci și despre gesturile sale. Pentru a le folosi corect, înainte de toate trebuie să fixăm poziția consultantului: îl vom invita în fața noastră? Lângă noi? Îl lăsăm pe el în față, pentru ca noi, în spate, ca o umbră, să îi ghidăm lectura? Alegerea depinde de motivația tarologului. Așezarea față în față înseamnă fascinație (pericol de preluare a puterii: consultantul se supune ca un copil). De o parte sau de alta a noastră, înseamnă schimb emoțional (pericol de transfer incestuos: consultantul va încerca să ne implice într-o simbioză). Din spate, ca o umbră, înseamnă pericol de deificare, divinizare: consultantul ne confundă cu un magician atotputernic. Toate pozițiile sunt utile, dar presupun și pericole. Un gest prostesc, sau prea energetic, sau insistent, sau dezordonat, poate induce în eroare înțelegerea consultantului, compromițându-ne încrederea...

Am avut norocul de a asista, în Kyoto, Japonia, la o ceremonie a ceaiului săvârșită de un maestru. Așa o conștiință a fiecărui gest în prepararea unei „simple“ cești cu ceai, așa umanitate, estetism, așa o economie a mișcărilor m-au

marcat pentru toată viața. Mi-am propus să reușesc să organizez gesturile lecturii Tarotului cu perfecțiunea și modestia acelei ceremonii zen a ceaiului.

Ca să le amestece, îi dăm consultantului teancul de cărți cu un gest clar și măsurat, oprindu-l nu foarte aproape de noi și nici prea departe de el. Prima jumătate a traseului (oferirea) trebuie să o facă tarologul. Cealaltă jumătate trebuie să o facă consultantul (primirea activă). În timp ce persoana amestecă cărțile, lectorul rămâne nemișcat, senin. Vocea pe care o folosește nu are rezonanță în craniul său, ci în piept. Este o voce blândă, aceea cu care se vorbește copiilor, provenită din inimă, nu din minte. Este un ton de o bunătate foarte greu de dobândit... Pentru asta, este necesar ca tarologul să se apropie de o stare de sanctitate... Nu vorbesc despre aspectul exterior, stereotipat al unui sfânt din calendar, ci de un adevărat sentiment, poetic și sublim. Religia a pus stăpânire pe conceptul de sanctitate, oferindu-i semnificații care îl limitează. Printre aceste limite se numără și refuzul sexualității, al reproducerii, al familiei, alături de slăvirea martirului, refuzul senzualității, respingerea lumii reale pentru una mitică, ulterioară. Se vorbește despre sfinți catolici, musulmani, budiști, ebraici, dar sanctitatea cetățenească este de neconceput. Cetățeanul sfânt poate să facă dragoste, să aibă copii, să întemeieze o familie, să se bucure sănătos de viață, să nu aparțină unor secte, să nu adore doctrine impuse de un zeu cu figură și nume, să practice o morală care să nu fie întemeiată pe restricții, ci pe conceptul de fapte utile pentru umanitate. În unele culturi orientale, papagalii, maimuțele și câinii sunt descrise ca animale sacre care reprezintă egoul individual, fiindcă sunt capabile să își imite stăpânii.

Cum înveți să imiți un sfânt? Sanctitatea nu este înnăscută, nu este un har care vine din exterior, ci se obține puțin câte puțin. Pentru a fi puternic în general, trebuie să devii puternic în detaliu, în lucrurile mici, în cele zilnice, de exemplu să oferim fără a aștepta să primim nici mulțumiri, nici bani, nici admirație, nici supunere... Nu comparându-ne, nici rivalizând, ci acceptând cu modestie valorile celorlalți... Nu ridicându-ne punctul de vedere la rangul de unitate de măsură a lumii, ci acceptând cu bunăvoință diferențele... Învățând, printre multe alte lucruri, să ne concentrăm atenția, să ne controlăm gândurile, dorințele, emoțiile atunci când facem o lectură; să ne învingem predispoziția pentru starea de inactivitate (trândăvia, lenea), să terminăm întotdeauna ce am început, să nu ne enervăm dacă un consultant refuză conștientizarea, să facem cât mai bine ceea ce facem, să